

บทที่ 4

ขบวนการเคลื่อนไหว

และการพัฒนาองค์กรคนพิการในประเทศ และต่างประเทศ

ความเป็นมา

จากอดีตที่ผ่านมา คนทั่วไปไม่ว่าอยู่ในประเทศใด ๆ ก็ตาม มักมีทัศนคติต่อบุคคลพิการในทางต่อต้านเป็นส่วนใหญ่ ความเชื่อ ความรู้สึกลึกซึ้ง ตลอดจนปฏิกิริยาทำที่ที่แสดงต่อบุคคลพิการ จึงเป็นไปตามความเชื่อถือของยุคสมัยนั้น ๆ เช่น ในบางประเทศเชื่อว่า เด็กที่เกิดมาพิการนั้นเป็นเพราะวิญญาณของภูตผีปีศาจมาเกิด จึงถูกนำไปทิ้งหรือปล่อยให้ตายไป ส่วนบางกลุ่มมีความเชื่อว่า บุคคลพิการคือบุคคลที่น่ากลัว ชั่วร้าย มีบาป ถ้าครอบครัวใดมีบุคคลพิการอยู่ด้วย จะถือว่าเป็นครอบครัวที่อัปมงคลและโชคร้าย สังคมในกลุ่มนั้นจะแสดงความรังเกียจ เยาะเย้ย ล้อเลียน จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ในนวนิยายทั่วไปรวมทั้งนวนิยายในต่างประเทศ นักประพันธ์ในอดีตส่วนใหญ่ ที่มีความเชื่อดังกล่าวได้กำหนดตัวผู้ร้ายหรือตัวตลก ให้มีรูปร่างวิปริตพิกลพิการต่าง ๆ นอกจากนั้น ความเชื่อในศาสนาต่าง ๆ ก็ยังมีอิทธิพลที่สร้างทัศนคติในทางลบให้แก่บุคคลพิการและทพพลภาพ เช่น เชื่อว่าคนที่เกิดมาพิการคือ ผู้ที่สร้างบาปและสร้างเวรกรรมไว้แต่ชาติปางก่อน ดังนั้นบุคคลพิการในอดีตที่ผ่านมาจึงมักถูกมองในเชิงว่าเป็นบุคคลที่น่าสมเพชเวทนา เป็นบุคคลที่ไร้ความสามารถโดยสิ้นเชิง ต้องตกเป็นภาระของครอบครัว ไม่ได้รับการเลี้ยงดูและการยอมรับให้อยู่ร่วมในสังคม หรือทำกิจกรรมในสังคมได้เหมือนคนปกติทั่วไป บุคคลพิการเหล่านั้นจึงต้องดิ้นรนขวนขวายในการช่วยเหลือตนเอง เพื่อความอยู่รอดไปตามยถากรรม ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจะลงเอยด้วยการเป็นขอทาน สำหรับเด็กพิการที่พ่อแม่จำต้องเลี้ยงไว้ในครอบครัว ก็มักจะถูกเก็บซุกซ่อนไว้ภายในบ้าน หรือให้ความรักทะนุถนอม พยายามช่วยเหลือโดยไม่ยอมให้จะต้องทำอะไรทั้งสิ้นด้วยความเวทนาและสงสาร จนลูกพิการไม่มีโอกาสได้รับการดูแลรักษาและพัฒนาตนเอง ให้มีโอกาสได้ใช้ชีวิตทั่วไปเยี่ยงเด็กปกติ เด็กพิการเหล่านี้จึงมักถูกปล่อยให้จมกับสภาพความพิการ จนเกิดปัญหาความพิการซ้ำซ้อนขึ้นทั้งทางร่างกาย และจิตใจเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผลจากความเชื่อ ทัศนคติ และทำที่ที่มีต่อบุคคลพิการดังกล่าวมานั้น ส่งผลให้บุคคลพิการต้องกลับกลายเป็นภาระของครอบครัว และสังคมไปอย่างน่าเสียดาย

ในเวลาต่อมา จากสภาพความเจริญรุ่งเรืองที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ทำให้ทำที่และทัศนคติที่มีต่อบุคคลพิการ เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในแนวทางที่ดีขึ้น ทั้งนี้เพราะนับจากเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ทำให้มีบุคคลพิการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และจากการพัฒนาประเทศหลังสงคราม ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านอุตสาหกรรม การปรับปรุงระบบคมนาคม การใช้ยานพาหนะที่ทันสมัย ตลอดจนความก้าวหน้าทางวิทยาการทางการแพทย์ และด้านอื่น ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นสาเหตุทำให้ทัศนคติทำที่ของสังคม ที่มีต่อบุคคลพิการในทางลบได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่มีเหตุผลขึ้น ซึ่งอาจสรุปสาเหตุของความเป็นอย่างนี้ได้ดังนี้

1. สภาพภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ทำให้เกิดภาวะการบาดเจ็บ อดอยาก สูญเสีย ไร้ที่พึ่ง ล้มตาย และพิการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก

2. การพัฒนาประเทศหลังสงครามแต่ละครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาชนจากชนบทเข้าสู่เมืองเป็นจำนวนมาก เพื่อพัฒนาด้านอุตสาหกรรม ทำให้มีผู้พิการจากภัยของ เครื่องจักรกลของโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งความพิการที่เกิดจากอุบัติเหตุ จากการคมนาคม และ ยวดยานพาหนะที่ทันสมัยต่าง ๆ

3. ความเจริญก้าวหน้าทางการแพทย์ วิชาการรักษาพยาบาลแผนใหม่ ทำให้มีผู้รอดชีวิตจาก อุบัติเหตุ จากโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ จากการคลอดที่ไร้กำหนดการที่ผิดปกติ จึงเป็นผลให้คงสภาพความ พิการเพิ่มมากขึ้นด้วย

4. การพัฒนาวิชาการสังคมศาสตร์ และวิชาการแขนงต่าง ๆ ทำให้ผู้คนพลเมืองทั่วไปได้รับการ ศึกษามากขึ้น ทักษะ และความเชื่อมต่าง ๆ ลดลง และเมื่อทราบสาเหตุของความพิการที่แท้จริง สังคมจึงเกิดความสำนึก และผลักดันให้มนุษย์เกิดความรับผิดชอบ ตลอดจนตระหนักถึงภาระหน้าที่ที่พึงมี ต่อเพื่อนมนุษย์ หรือมนุษยธรรมที่จะต้องร่วมมือช่วยกันขจัดปัดเป่าความทุกข์ทรมาน ความสูญเสีย และ ความพิการที่เกิดกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

เหตุการณ์ทั้งปวงเหล่านี้ ได้มาประจวบกับที่หลายประเทศมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาบุคคล เหล่านี้ให้สามารถประกอบอาชีพที่เลี้ยงตนเอง และพึ่งตนเองได้ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างอิสระ เพื่อเป็นการลดภาระของสังคมและประเทศชาติไปด้วย

ดังนั้น ในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2465 ประเทศต่าง ๆ ได้ร่วมกันจัดตั้งองค์การ ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระหว่างประเทศ (International Society for Rehabilitation of the Disabled ต่อมา เปลี่ยนเป็น Rehabilitation International เรียกอย่างย่อว่า RI) โดยมีประเทศต่าง ๆ ร่วมเป็นสมาชิกรวมทั้ง ประเทศไทยด้วย องค์การนี้ตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการฟื้นฟูสมรรถภาพบุคคลพิการดังนี้

1. แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการแพทย์ การศึกษา การสังคมสงเคราะห์ และการฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้พิการ
2. ปรับปรุงบริการฟื้นฟูสมรรถภาพบุคคลพิการให้ดีขึ้น ในทุก ๆ ภูมิภาคของโลก
3. ช่วยเหลือนักวิชาการและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ให้เข้าใจในความต้องการของบุคคลพิการ
4. ทำหน้าที่เป็นองค์กรที่ปรึกษา หรือองค์การชำนาญพิเศษขององค์การสหประชาชาติ องค์การ เงินสำหรับเด็กยามฉุกเฉิน องค์การอนามัยโลก และองค์การกรรมกรระหว่างประเทศ

5. ปฏิบัติงานร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับองค์การอื่นๆ ที่ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ และช่วยเหลือผู้พิการ

ตั้งแต่องค์การนี้เริ่มปฏิบัติการ บุคคลที่ร่วมดำเนินการส่วนใหญ่เป็นแพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ นักวิทยาศาสตร์ และอื่น ๆ ที่มีความสำนึกว่าสังคมปล่อยปละละเลยบุคคลพิการที่เจ็บป่วย และไร้ที่พึ่งมิได้ จึงได้รณรงค์ให้มีบริการสำหรับบุคคลพิการ จัดให้มีบริการด้านการรักษาพยาบาล การปรับสภาพ การใช้กายอุปกรณ์ หรืออวัยวะเทียม และการฟื้นฟูสมรรถภาพด้วยวิทยาการที่ก้าวหน้าทันสมัย เป็นประโยชน์ ต่อบุคคลพิการเป็นลำดับมา

ต่อมาองค์การสหประชาชาติ และองค์การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการระหว่างประเทศ ได้เข้ามามีบทบาทต่อบุคคลโดยเริ่มตั้งแต่ การประกาศปฏิญญาสากลแห่งมนุษยชน และได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างนานาชาติ เป็นลำดับมา จนเมื่อการประชุมวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2518 ได้ประกาศข้อยุติยอมรับสิทธิของบุคคลพิการ และในการประชุมเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2519 องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้ปี ค.ศ. 1981 หรือปี พ.ศ. 2524 เป็นปีคนพิการสากล (International Year for Disabled Persons)

แผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติ

ในประเทศไทย คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการจัดงานปีคนพิการสากลขึ้นคณะหนึ่ง ร่วมกันจัดทำแผนการดำเนินงานเพื่อขนานรับปีคนพิการสากลดังกล่าว โดยรัฐบาลมีนโยบายและจุดมุ่งหมายให้จัดทำแผนกิจกรรมระยะสั้น และแผนการดำเนินงานระยะยาว แผนกิจกรรมระยะสั้นนั้นจัดขึ้นเฉพาะปี พ.ศ. 2524 ส่วนแผนระยะยาวเป็นแผนการดำเนินงานที่มีกำหนด 10 ปี นับตั้งแต่ พ.ศ. 2525-2534 เพื่อช่วยเหลือบุคคลพิการในประเทศไทย ในด้านการป้องกันความพิการ ส่งเสริมและการบำบัดรักษา โดยกำหนดเป็นแผนประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยราชการ และองค์การเอกชนในการจัดการศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพที่เหมาะสม รวมทั้งการช่วยให้บุคคลพิการสามารถปรับตัวเข้ากับครอบครัว และสังคมได้อย่างมีความสุข ดังรายละเอียดในแผนที่คณะกรรมการอำนวยการจัดงาน ปีคนพิการสากลได้ร่วมกันจัดทำขึ้น และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีที่ได้สั่งการให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา ซึ่งสาระสำคัญของแผนมีดังนี้

แผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการแห่งชาติระยะยาว ระหว่างปี พ.ศ. 2525-2534 นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อ กำหนดให้แผนนี้เป็นแนวนโยบาย มาตรการ เป้าหมาย และแผนงานระดับชาติ เพื่อป้องกันการเกิดความพิการ การบำบัดรักษา หรือแก้ไขความพิการ ตลอดจนการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ทั้งนี้เพื่อให้บุคคลพิการในฐานะที่เป็นพลเมืองส่วนหนึ่งของสังคม และประเทศชาติได้อยู่ในสังคมโดยปกติสุข

แผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทั่วไป แบ่งออกเป็น 4 สาขา คือ สาขาการแพทย์ สาขาการศึกษา สาขาอาชีพ และสาขาทางสังคม ซึ่งแผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพของแต่ละสาขาได้กำหนด และรวบรวมทั้งสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และเครื่องบ่งชี้ปัญหา รวมทั้งได้กำหนดนโยบาย มาตรการ เป้าหมาย และแผนการดำเนินงาน เพื่อกำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับบุคคลพิการ ได้ผนึกกำลังกับภาคเอกชนดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละสาขา ซึ่งสรุปสาระสำคัญของแผนการดำเนินงานในแต่ละสาขาได้ดังนี้

1. สาขการแพทย์ จำนวนบุคคลพิการในประเทศไทย ยังไม่ได้มีการสำรวจอย่างจริงจัง แต่คาดว่ามียอดที่ไม่แตกต่างไปจากประเทศอื่นในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก คือประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนประชากรทั้งหมด สาเหตุที่ทำให้เกิดความพิการนั้น เกิดขึ้นได้ทั้งก่อนเกิดปฏิสนธิ จนกระทั่งเมื่อสิ้นอายุขัย ด้วยสาเหตุสำคัญ เช่น พันธุกรรม การใช้ยา โรคภัยไข้เจ็บ อุบัติเหตุ ความยากจน การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องสุขภาพอนามัย การป้องกันโรค และการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ การดำเนินการตามแผนจึงได้กำหนดนโยบายและมาตรการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการป้องกันความพิการ และการฟื้นฟูสมรรถภาพในสาขการแพทย์ให้กับบุคคลพิการ ให้เป็นไปโดยทั่วถึงตามกำหนดระยะเวลาตามแผน

2. สาขการศึกษา โดยหลักการและเหตุผล พิจารณาเห็นว่าเด็กทุกคนเป็นทรัพยากรของชาติ รวมทั้งเด็กพิการด้วย หากเด็กเหล่านี้ขาดการศึกษาอบรมในระยะวัยเรียน ย่อมทำให้ประเทศชาติสูญเสียทรัพยากร ซ้ำยังทำให้เป็นภาระของสังคม จึงสมควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กพิการได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เด็กพิการสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาประเทศในส่วนรวมด้วย โดยมีเป้าหมาย นโยบาย และแผนการดำเนินงาน ให้กระจายการศึกษาแก่เด็กพิการประเภทต่าง ๆ ให้ทั่วทุกภาคของประเทศ ซึ่งจะดำเนินการทั้งจากงบประมาณจากรัฐบาล เช่น โรงเรียนการศึกษาพิเศษ และการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติ รวมทั้งการร่วมมือกับเอกชน มูลนิธิ จัดการศึกษาในระบบนอกโรงเรียนให้เด็กพิการมีความรู้พื้นฐาน และวิชาชีพตามควรแก่ศักยภาพและความสามารถ เพื่อให้เด็กพิการสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับคนปกติในสังคมได้ ตั้งแต่อยู่ในวัยเรียน และเป็นที่ยอมรับของสังคมเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป

3. สาขการอาชีพ เนื่องจากเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า หากบุคคลพิการได้รับการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว จะสามารถกลับกลายเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าแก่ประเทศชาติได้ในที่สุด ซึ่งจะเป็นการเพิ่มพูนกำลังการผลิตอันเกิดจากแรงงาน ที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าได้สูญสิ้นไปแล้ว ให้กลับมาเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม โดยส่วนรวมเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป แทนที่จะถูกปล่อยปละละเลยให้เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม จึงได้กำหนดนโยบายในด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในสาขอาชีพ เพื่อส่งเสริมและพัฒนการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแก่คนพิการในวัยทำงานทุกประเภท และให้โอกาสแก่บุคคลพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพทางอาชีพแล้ว ได้มีงานทำตามความเหมาะสมกับความพิการ และมีรายได้ตามสิทธิ วุฒิ และผลงานที่ควรสมควรได้เท่าเทียมคนปกติ

4. สาขการสังคม เนื่องจากสภาพความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทั้งด้านการแพทย์ และการขยายตัวด้านอุตสาหกรรม รวมทั้งสาเหตุอื่น ๆ เป็นผลให้มีคนพิการจำนวนมาก และมีแนวโน้มสูงขึ้นโดยลำดับ และจากการที่บุคคลในสังคมทั่วไปยังมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้องต่อบุคคลพิการ เช่น ขาดความเอาใจใส่สนใจ รังเกียจ กีดกัน ไม่เปิดโอกาสให้แสดงความสามารถ เป็นผลทำให้บุคคลพิการต้องตกเป็นภาระของสังคม จึงทำให้เป็นปัญหาหนึ่งของสังคมปัจจุบัน สมควรที่ทั้งรัฐบาลและเอกชนจะต้องให้ความช่วยเหลือ การฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมแก่บุคคลพิการ จำเป็นจะต้องกำหนดนโยบาย มาตรการ และแผนการดำเนินงานอย่างจริงจัง จึงได้กำหนดแผนการสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพทางสังคมขึ้น โดยหา

แนวทางให้บุคคลในสังคมได้มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อคนพิการ และยอมรับคนพิการไว้ในฐานะที่เท่าเทียมกับคนปกติ ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคคลพิการได้มีโอกาสแสดงความสามารถ พัฒนาศักยภาพ และมีงานทำ ปรับปรุงแก้ไขสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับบุคคลพิการ เพื่อเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมได้มากขึ้น และกำหนดแผนงานคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของบุคคลพิการ ด้วยการเร่งรัดให้มีการตราพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ เพื่อคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของบุคคลพิการต่อไป

หน่วยงานรัฐบาลที่ดำเนินการเกี่ยวกับการสงเคราะห์ และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ

1. กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ (Medical Rehabilitation) โดยเฉพาะเพื่อบำบัดรักษาลักษณะอาการความพิการให้ลดน้อยลง และให้คนพิการนั้น ๆ มีความสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดีขึ้น โดยได้จัดบริการในการนี้ให้แก่คนพิการทุกประเภท ทั้งในโรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลเฉพาะโรค เพื่อให้ความช่วยเหลือ โรงพยาบาลดังกล่าวได้ให้บริการต่าง ๆ เกี่ยวกับการบำบัดรักษา หรือจำหน่ายอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการช่วยเหลือคนพิการ เช่น เก้าอี้ล้อเลื่อน (Wheels chair) ไม้ค้ำยัน (Crutch) แขนขาเทียม (Artificial limbs) รองเท้าพิเศษ (Special shoes) เปือกเหล็ก (braces) เป็นต้น ในบางโรงพยาบาลได้มีการตั้งโรงงานผลิตอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้เองด้วย เช่น โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลเลิดสิน เป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว ยังให้บริการอื่น ๆ เพื่อเสริมสวัสดิการแก่ผู้พิการทุพพลภาพอีกด้วย เช่น บริการในด้านจิตเวช เป็นต้น

2. กระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์ การสงเคราะห์และฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ซึ่งกระทรวงการพัฒนาศักยภาพและความมั่นคงของมนุษย์เป็นผู้ดำเนินงานด้านนี้ โดย สำนักส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ มีสำนักส่งเสริมและพิทักษ์คนพิการ รับผิดชอบการดำเนินงานด้านคนพิการ

3. กระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากได้ปรากฏว่า พลเมืองไทยได้รับการยกเว้นไม่ต้องเข้าศึกษาในโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา เพราะเป็นบุคคลพิการทางกายหรือทางจิต เป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญ ที่จะต้องทำการช่วยเหลือเด็กพิการเหล่านี้ จึงได้มอบให้กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษ เฉพาะสำหรับเด็กพิการแต่ละประเภทขึ้น ได้แก่ โรงเรียนสอนคนหูหนวก ขณะนี้มีโรงเรียนสอนคนหูหนวกเปิดดำเนินการอยู่ทั่วไป รวม 7 แห่ง คือ โรงเรียนเศรษฐเสถียร โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ โรงเรียนโสตศึกษา ขอนแก่น ดากสงขลา ชลบุรี และโรงเรียนสอนคนหูหนวกเชียงใหม่ ของมูลนิธิธิดานุสารสุนทร

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการยังได้ให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น จัดส่งครู และจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอน ให้แก่โรงเรียนที่มีได้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย โรงเรียนดังกล่าวได้แก่

- 1) โรงเรียนศรีสังวาลย์ จังหวัดนนทบุรี ของมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ
 - 2) โรงเรียนราชานุกุล ของโรงพยาบาลปัญญอ่อน กรมการแพทย์
 - 3) โรงเรียนสอนคนตาบอด กรุงเทพ และศูนย์ฝึกอาชีพคนตาบอด นนทบุรี ของมูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยฯ
 - 4) โรงเรียนปัญญาคุณากร กรุงเทพ ของมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนในพระบรมราชูปถัมภ์
- 4. กระทรวงกลาโหม** มีศูนย์ฝึกอาชีพพระราชทานสำหรับคนพิการ อยู่ในโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าฯ และแผนกฝึกอาชีพผู้พิการ ของกองแพทย์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก